

Ikt.sz.: RE/81-5/2012

RE-1/2012. sz. ülés
(RE-6/2010-2014. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v *

az Országgyűlés **Foglalkoztatási és munkaügyi bizottsága**
Rehabilitációs albizottságának
2012. december 12-én, szerdán 8 óra 10 perckor
a Képviselői Irodaház 128. számú tanácstermében
megtartott üléséről

**A jegyzőkönyv eredeti hitelesített példánya az Országgyűlés Levéltárában megtalálható.*

Tartalomjegyzék

Napirendi javaslat	3
Megjelent	4
Helyettesítési megbízást adott	4
Elnöki bevezető, a napirend elfogadása	5
Az új foglalkoztatási támogatási rendelet bemutatása	5
<i>Dávid István előterjesztése</i>	5
<i>Hozzászólások, kérdések</i>	9
<i>Dávid István válasza</i>	12
A fogyatékos emberek foglalkoztatásával kapcsolatos jelentések következtetései	17
<i>Dr. Zemlényi Adrienne tájékoztatója</i>	17
Egyebek	22
<i>Holman Magdolna szóbeli tájékoztatója</i>	22

Napirendi javaslat

1. Az új foglalkoztatási támogatási rendelet bemutatása

Előadó: Dávid István főosztályvezető, Emberi Erőforrások Minisztériuma

2. A fogyatékos emberek foglalkoztatásával kapcsolatos jelentések következtetései

Előadó: dr. Zemplényi Adrienne szakmai tanácsadó, Alapvető Jogok Biztosának Hivatala

3. Egyebek

Az ülés résztvevői
Az albizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Dr. Szél Bernadett** (LMP), az albizottság elnöke
Kara Ákos (Fidesz)

Helyettesítési megbízást adott

Nagy István (Fidesz) Kara Ákosnak (Fidesz)

Meghívottak részéről

Hozzászólók

Dávid István osztályvezető (Emberi Erőforrások Minisztériuma)
Balogh Zoltán elnök (VSZOSZ)
Dr. Soósné Szigetvári Ágnes (Munka-Kör Alapítvány)
Barnóczki Gábor (MVGYOSZ)
Zalabai Péterné (Motivációs Alapítvány)
Szabó Istvánné elnök (HVDSZ 2000)
Dr. Ozvári Lukács Ádám jogi képviselő (Motivációs Alapítvány)
Dr. Zemplényi Adrienne szakmai tanácsadó (Alapvető Jogok Biztosának Hivatal)
Holman Magdolna felügyeleti vezető (Állami Számvevőszék)

(Az ülés kezdetének időpontja: 8 óra 10 perc)

Elnöki bevezető, a napirend elfogadása

DR. SZÉL BERNADETT (LMP), az albizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó reggelt kívánok! Szeretettel köszöntök mindenkit. Mindenkinek köszönöm, hogy elfáradt az ülésre, és még az év vége előtt össze tudunk jönni egy tanácskozásra, hogy a legégetőbb kérdésekről beszéljünk. A területtel kapcsolatos legégetőbb kérdésekről van szó. Nagyon sajnálom, hogy máris két pontot le kellett vennünk a napirendi javaslatból, mégpedig azért, mert a minisztérium az év végi hajrára hivatkozva nem tudott megszólalót biztosítani. Ezért abban egyeztem meg illetékesekkel, hogy a jövő év elején össze fogunk hívni egy újabb albizottsági ülést, és arra szeretettel és tisztelettel fogom várni Fülöp Attila család- és esélyteremtési politikáért felelős helyettes államtitkár urat bemutatkozásra, illetőleg a kérdésekre való válaszolás céljából, illetve beszámolót fogunk hallani a komplex felülvizsgálatokról és a rehabilitációs szakhatóságok működéséről, a legfrissebb tapasztalatokról.

Úgyhogy sajnálattal jelentem, hogy ezt a két napirendet jelen alkalommal nem tudjuk tárgyalni, de egyben pozitívként jelzem azt, hogy a jövő év elején erre sort fogunk keríteni, és a lehető leghamarabbi időpontot fogom erre a célra kijelölni.

Amire viszont sor fog kerülni, és ezért külön szeretettel és tisztelettel köszöntöm Dávid István urat, aki az új foglalkoztatási támogatási rendeletet fogja számunkra bemutatni. Én arra kérem Dávid urat, hogy egy körülbelül 15-20 percre szorítkozzunk a bemutatásban annak érdekében, hogy a felkért hozzászólóknak, illetve mindenkinek, aki hozzá szeretne szólni, legyen elegendő ideje arra, hogy az észrevételeit vagy kérdéseit megtegye. Köszönöm.

Az új foglalkoztatási támogatási rendelet bemutatása

Dávid István előterjesztése

DÁVID ISTVÁN (Emberi Erőforrások Minisztériuma): Köszönöm. Tisztelt Megjelentek. Felvettem egy Power Pont-előadást, aminek 31 oldala van, ha csak mindegyiket végigpörgetjük, akkor nem tudnék beleférni ebbe az időbe, úgyhogy ha megengedik, akkor inkább megpróbálom még rövidebben összefoglalni, és ha a kérdések úgy hozzák, azt az adott oldalt fogom felvetíteni.

Amit erről az új rendszerről szeretnék mondani, az, hogy a támogatási rendszer egy ennél tágabb rendszer részét képezi. Gyakorlatilag az elmúlt évben a CXCI. törvényhez kapcsolódó végrehajtási rendeletekkel utolsó végrehajtási rendeletként egy egységes rendszert képez, amelyben a rehabilitációs szakigazgatási szervek jelentik a kulcsszerepet, körülöttük vannak azok a foglalkoztatók, munkaerő-piaci szolgáltatók, akik a célok megvalósításáért dolgoznak.

A legfontosabb, hogy ennek a foglalkoztatási támogatásnak a célja nem ugyanaz, mint ami eddig volt. Nem önmagában a foglalkoztatás, hanem mindenképpen annak az egyénnek a fejlesztése, akiről a támogatás szól. Mindenhol ezzel kezdünk, hogy a célja megváltozott, ma tehát nem azért adjuk a forrásokat, hogy valakit foglalkoztassanak, hanem azért, hogy foglalkoztatási rehabilitációját megvalósítsák.

Megjelenik ezekben a szabályozásokban a felelősség és a visszacsatolás kérdése minden szinten: a rehabilitációs szakigazgatási szerv, a foglalkoztató, a szolgáltató és az egyén szintjén is.

Végre évek óta várt módon egy nyílt pályázat került kiírásra ennek a jogszabálynak a kapcsán. Ez azt jelenti, hogy az eddigi folyamatos meghosszabbítások az eddigi rendszerben zártak voltak, a már egyszer bekerült szervezetek és az általuk foglalkoztatott emberek helyett

most egy nyílt pályázat került kiírásra, ami azt is jelenti, hogy új szervezetek, új munkahelyek, akár új emberek is bekerülhetnek a rendszerbe. 2009 óta zárt egyébként maga a rendszer.

Ugyanakkor a célunk mindenképpen az volt, hogy aki eddig munkában állt, foglalkoztatva van, az ő számára adjunk egy prioritást, tehát nem az a cél, hogy most azok, akik eddig foglalkoztatva voltak, azok helyett újabbak kerüljenek foglalkoztatásra és ők kikerüljenek a rendszerből, hanem az a cél, hogy akinek eddig volt munkája, annak legyen munkája, és akiknek nem volt módja bekerülni, be tudjanak kerülni.

Azt gondolom, hogy ez az elsőbbség megjelenik már abban is, hogy akár a határozott idejű foglalkoztatásra vonatkozóan egyéb szabályok lehetőséget adnak. Tehát azt mondtuk, hogy a rehabilitáció egy határozott idejű tevékenységtől, ezért a munka törvénykönyvétől eltérően szabályozzuk. Ez tehát lehetőséget ad korlátlan számú szerződés megkötésére, és akik most jelenleg a rendszerben foglalkoztatásra kerülnek, és a felülvizsgálatukra nem került sor, ők még egy évig foglalkoztatottnak tekintendők. Tehát a feltételek meglétét feltételezzük róluk.

A támogatási rendszer, maga kellően cizellált, több szintje van. Van, ahol a nonprofit és közhasznú szervezetek megjelennek, az ő számukra sokkal nagyobb a mozgástér, mint a következő szinten, ahol megjelennek az úgynevezett védett műhelyek. Itt a 800-as EK-rendeletben megfogalmazott védett műhelyekre gondolok, tehát ott, ahol az összes munkahely számának 50 százalékát meghaladja a megváltozott munkaképességű emberek száma. Az ő számukra kevesebb mozgástérrel ugyan, de még mindig jóval többel rendelkeznek, mint azok, akik esetleg forprofit szervezetben kívánnak embereket foglalkoztatni.

Maga a rendszer próbált nem létszámokban gondolkodni, az a lényege az egésznek, hogy vagy minimum 25 százalékát, az összes munkavállaló minimum 25 százalékát kell a fogyatékos embereknek, megváltozott munkaképességű embereknek kitenni, ez azt jelenti, hogy nagyon kis szervezetek is képesek pályázni. Nyolc fős cég esetén legalább kettőnek ilyennek kell lennie, és 30 fő esetén is lehet pályázni. Ez azt jelenti, hogy több ezer főt foglalkoztató cég is pályázhat, ha legalább 30 embert foglalkoztat, itt pedig nagyon kis százalékban is elvileg pályázható. Ezért is gondoljuk, hogy a rendszer elég tágra szabta a kereteket, kis és nagy szervezeteket egyaránt vár.

Létezik a tranzit és a tartós foglalkoztatás intézménye, ami azt jelenti, hogy ott, abban az esetben, hogyha az embernek van esélye a nyílt munkaerőpiacra kikerülni, akkor egy tranzit típusú támogatást kap. Nagyon-nagyon sok erőforrást próbálunk erre a dologra, a tranzitfoglalkoztatásra fókuszálni, és ott, ahol erre nincsen esély vagy mód, nincs nyílt munkaerőpiacra kikerülési esély, ott ismeri a rendszer a tartós foglalkoztatás intézményét, ami szintén limitált idejű, de korlátlan számban meghosszabbítható. Ez azt jelenti, hogyha egy hároméves időtartamon túl vagyunk, és mindig azt állapítjuk meg, hogy erre van szükség, akkor ez meghosszabbítható.

A szociális foglalkoztatást egy évvel szintén meghosszabbítottuk, gyakorlatilag a szociális foglalkoztatás ugyanazon feltételekkel ugyanazon pályázói körnek egy évvel meghosszabbításra került, ami elvileg azt jelentheti, hogy akik most a szociális foglalkoztatásban foglalkoztatnak, még egy évig stabilan végezhetik azt a tevékenységet, amit, és ha úgy látják, hogy van értelme, vagy van lehetőség arra, hogy ebbe az akkreditált foglalkoztatásba bekerüljenek, akkor természetesen át tudnak kerülni, tehát egy évig rendelkezésükre áll a lehetőség, hogy végiggondolják a saját stratégiájukat.

A költségekre vonatkozóan. Két filozófia is harcolt itt egymással, az egyik a specifikált módszertanok alapján kijelölt támogatás. Mi egy másik irányba indultunk el, mert azt gondoljuk, és ez egy nagyon fontos ügy, mert azt gondoljuk, hogy nagyon-nagyon sok szempont van. Az egészségi állapoton kívül a foglalkoztathatóság, a környezet, az egyén

motiváltsága, és számtalan más külső tényező is van, amiktől függ, hogy az egyén rehabilitációja hogyan történik meg.

Ha abba az irányba mentünk volna el, akkor egy nagyon bonyolult mátrixban tudtuk volna megmondani, hogy éppen xy és z feltételeknek valaki megfelel, akkor milyen támogatást tud kapni, és akkor sem találtuk volna el, meggyőződésem, merthogy az egyének esetében ezek a mátrixok sem működnek, mindig vannak olyan szempontok, amire nem gondoltunk.

Éppen ezért azt gondoltuk, hogy adunk egy olyan támogatást, amit rábízunk azokra a szakemberekre, akiket szintén biztosítunk ehhez a rendszerhez, és rábízunk arra az egyénre, akiről szó van, és azt mondjuk, hogy minden támogatást egyénre szabott módon kell biztosítani, akinek amire szüksége van ahhoz, hogy a rehabilitáció megvalósuljon, azt kell a számára biztosítani. Mi kereteket kívánunk adni, ezeken belül engedjük a mozgásteret azoknak a szereplőknek, akiről most beszéltem, tehát magának az egyénnek vagy az ő szüleinek adott esetben, tehát, aki döntéseket képes hozni meg azoknak a szakembereknek, akik ebben részt tudnak venni, és abban a mozgástérben, amit mi adunk, egyetlen egy dolgot várunk el, hogy az eredményessége meglegyen annak, ami a forrást az állam biztosít.

Tehát ilyen módon a támogatási forrásokat úgy kívánjuk biztosítani, hogy egy adott szervezetben ezek a szereplők, akiről most beszéltem, megállapodnak óraszámokban, célokban, hozzárendelt forrásokban, és végül is az eredményességről, ha beszámolnak, akkor ők szabadon felhasználhatják ezeket a forrásokat.

A forrásokhoz még annyit szeretnék hozzáfűzni, hogy természetesen nemcsak a támogatási források, hanem egyéb fejlesztési források is rendelkezésre állnak. A TÁMOP 5.3.8. pályázat egy része az A1-es pályázat el is indult, tehát ott a megvalósítás szakaszában vagyunk, az A2-A3 pályázatokban a pályázatok beadásra kerültek, döntéshozatal előtt van, tehát gyakorlatilag egy-két héten belül ez is megtörténik, valamint a TÁMOP 1.1.1.-es program pedig január 1-jével elindul.

Tehát arról tudok beszámolni, hogy mintegy 20 milliárd forint áll rendelkezésre ebben a két pályázatban, és a legfontosabb aspektusa nyilván egy ilyen bonyolult pályázatnak, hogy képzésekre, olyan szolgáltatásokra van benne forrás, amire szükség van ahhoz, hogy a foglalkozási rehabilitációban az emberek sikeresen részt vehessenek.

Előjáróban ennyit szeretnék mondani, és lehet, hogy még rövidebb is voltam, mint a kiszabott idő, de talán ezek a felvetések azok, amiken el tudunk indulni.

ELNÖK: Köszönöm szépen főosztályvezető úr beszámolóját. Akkor én most lehetőséget szeretnék arra biztosítani, hogy mindenki hozzászóljon ehhez a témához. Elsőként engedjék meg, hogy magam pár szempontot figyelembe ajánljak önöknek az elmondottak alapján meg korábbi munkám alapján, amit az üléssteremben tettem meg.

Amit én mindig kritizáltam ezzel a rendelettel kapcsolatban az, hogy összesen egy hónap állt rendelkezésre a pályázni vágyó foglalkoztatóknak arra, hogy a pályázatot benyújtsák. A rendelet novemberben jelent meg, egy hónap múlva már lezárult a jelentkezés, és én napirend előtt szólaltam fel ebben a kérdésben, és azt kértem akkor államtitkár úrtól, illetve a minisztériumtól, hogy minimum fél évet biztosítsanak arra, hogy ezek a pályázatok megszülethessenek. Egyébként még így is kevesebbet kértem, mint az érintettek egy része, akik kifejezetten 2014 év elejét kérték hatályba lépésként. Azt gondolom, hogy ez lett volna egy olyan méltányos idő, ami könnyebben teljesíthető lett volna.

Teljesen nyilvánvaló, hogy ezzel hátrányos helyzetbe hozzák azokat a vállalkozásokat, akik megváltozott munkaképességű embereket kívánják foglalkoztatni, de azokat a többletköltségeket, amik ezzel járnak, nem tudják előteremteni, a pályázatot nem tudják elkészíteni. Itt külön kiemelem a segítő szolgáltatások biztosításának, a rehabilitációs mentornak, tanácsadónak, illetve a szakmai programnak és annak teljesítéséhez kötődő

értékelésnek a szükségességét, ami jelentős többletköltségeket ró a foglalkoztatókra, és nagyon meg kell gondolni egy vállalkozásnak, mielőtt egy ilyen pályázatot bead, hogy ezt miből fogja előteremteni.

Azt is meg kell említenem, hogy az eredeti tervezethez képest bizony történtek pozitív változások a rendeletben. Az egyik ilyen, hogy csak határozott idejű munkaviszony lett volna létesíthető bértámogatás igénybevétele esetén, ezt súlyosan diszkriminatívnek ítéltém, és örülök, hogy ez kikerült a rendeletről. Kikerült az is, hogy a tranzitfoglalkoztatásban a támogatás évenkénti csökkenése bekövetkezik, ez nyilván egy racionális lépés volt, nagyon fontos, hogy a lehető legtervezhetőbb legyen a költségvetési kerete azoknak a foglalkoztatóknak, akik felvállalják, hogy megváltozott munkaképességű emberekkel dolgoznak.

Szintén pozitív elmozdulás az, hogy az eredeti tervezetben szerepelt az, hogyha három évnél korábban vált állást a munkavállaló, akkor a következő munkavállaló, aki jönne a helyére, az max. a 3. év végéig foglalkoztatható. Ez nyilván irracionális feltételeket teremtett volna, hogyha mondjuk valaki hét és fél évnél vált, az utána következő munkavállaló csak fél évre foglalkoztatható. A rehabilitációt fél év alatt nem is lehetett volna elvégezni.

Ugyanakkor számos negatívum is maradt ebben a rendeletben, ami – úgy gondolom, hogy – komoly problémákat fog okozni. Az egyik pont az, hogy három év után tranzitfoglalkoztatásban nem lehet támogatást igényelni. Ez továbbra is egy irracionális elem, véleményem szerint ez nem szolgálja az érdekeit egyik érintettnek sem. A másik nagyon komoly probléma, amit már korábbi albizottsági ülésünk alkalmával is kiemeltém, és most is fájóan szeretném szóvá tenni, hogy a magasan kvalifikált, megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatását ez a rendelet megnehezíti.

Gyakorlatilag itt egy olyan kép sejlik fel, amelyben kifejezetten alacsonyán kvalifikált munkakörben való foglalkoztatásra nyílik nagyobb tér, és féltő, hogy ezeknek az embereknek ne tudunk olyan munkát biztosítani a jelenlegi rendelet alapján, amely az ő kvalifikációjukhoz méltó lenne. *(Kara Ákos érkezik.)*

Úgyhogy néhány nagyon konkrét kérdést szeretnék a főosztályvezető úrnak feltenni, ez pedig az, hogy akkor a kormány hogy gondolkodik a magasan kvalifikált megváltozott munkaképességű emberekről. Mit szeretne azért tenni, hogy ezeket az embereket is megérje foglalkoztatni?

Másrészt mindent összevetve, milyen módon kívánják önök a megváltozott munkaképességű munkavállalók képzését és továbbképzését elősegíteni? Erre vonatkozóan milyen szándékaik vannak? Milyen rehabilitációs szolgáltatásokat fog nyújtani az állam a jövőben? És még egy aktualitás van itt, amit szóvá szeretnék tenni, hogy nemrég a parlament megszavazott egy törvénymódosítást, amely értelmében a rokkantsági ellátásban részesülők egész egyszerűen nem lettek regisztrált munkanélküliek. Hogy őszinte legyek, ezt nem egészen értem, úgyhogy azt kérném, hogy ezt a rendkívül diszkriminált szabályt főosztályvezető úr magyarázza meg, hogy megérthessük, hogy konkrétan erre miért volt szükség.

ELNÖK: Köszönöm. Ennyit szerettem volna hozzátenni, ezek voltak az észrevételeim, kérdéseim, és azt gondolom, hogy haladjunk úgy tovább, a jelenlévő vendégeink szintén tegyék fel kérdéseiket, észrevételeiket, és akkor főosztályvezető úr egyben tudna válaszolni a felmerülő kérdésekre. Közben jelezném, hogy megérkezett Kara Ákos képviselőtársam, aki helyettesíti Nagy István képviselő urat, így az albizottságunk határozatképes lett, és akkor megszavaznánk a napirendet. Kérdezem képviselőtársamat, hogy a meghirdetett napirenddel, Dávid István főosztályvezető, illetve az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalából érkezett Zemplényi Adrienne szakmai tanácsadó asszony részvétel az új foglalkoztatási, támogatási rendelet bemutatása, illetve a fogyatékos emberek foglalkoztatásával kapcsolatos jelentések

következtései napirendi javaslat elfogadható-e. (Szavazás.) Igen, elfogadható számunkra, úgyhogy zavartalanul tudjuk folytatni az ülésünket. Várjuk a hozzászólásokat.

Hozzászólások, kérdések

BALOGH ZOLTÁN elnök (VSZOSZ): Köszönöm szépen. Úgy, ahogy elnök asszony is összefoglalta, a hosszú ideig érlelődött jogszabálynak vannak negatív és pozitív hatásai. Az utóbbi időszakban tényleg számos pozitív elem jelent meg, míg ez korábban másképpen volt érzékelhető. A legnagyobb hiányossága, és talán ez a bizottság megteheti azt, hogy a jogszabály megalkotójának a figyelmét, a kormány figyelmét felhívja arra, hogy az a jogszabály, ami egyébként a nyílt munkaerőpiacon nagyon előremutató, és valószínűleg Európában is ez követésre méltó lesz, hiszen egy olyan új támogatási rendszert valósít meg a nyílt munkaerőpiacon, ami nagyban elmozdítja majd a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatását. Viszont a 2013. január 1-jei bevezetés nagyon határidő előtti, mert a szervezetek nem tudnak erre kellő módon felkészülni. Biztos nagyon sokan be fognak pályázni, és amit a főosztályvezető úr előljáróban mondott, azt a jelentős különbséget nem fogják érzékelni, hogy nem egy támogatás foglalkoztatásáról szól az új jogszabály, hanem új típusú feladat ellátásáról, három éven belül valakit olyan helyzetbe kell hozni, hogy a nyílt munkaerőpiacon alkalmassá kell tenni önálló munkavállalásra. Ez egy jelentős különbség, és ezt nem fogják tudni érzékelni. Főleg nem lehet olyan körülmények között, hogy az az elmaradt napirendi pont, ami a Pósfay főigazgató úrnak volt szánva, ahol is ma nem tudjuk, hogy az a 35 ezer megváltozott munkaképességű Magyarországon, akinek még a tíz százaléka van bevizsgálva, a 90 százalék hová lesz csoportosítva. Tartósba vagy tranzitba? Mi lesz a sorsa?

Miközben be kell úgy pályáznunk, hogy meg kell mondani, hogy három év múlva a kimenet milyen irányú lesz arról az emberről, akinek még a vizsgálatát sem tudjuk. Úgy gondolom, hogy ez mindenféleképpen az elnök asszony javaslatát kellene, hogy vigye tovább. Igen, ennek egy megfontolt döntéssel odébb kellene menni. A másik jelentős probléma, amire a főosztályvezető úr a beszámolója elején szintén utalt, ebből a jogszabályból látszólag kimaradt egy olyan rétegnek a támogatottsága, ahol a rehabilitáció, a foglalkoztatási, képzési rehabilitáció gyakorlatilag esélytelen. Ez az a tartósan támogatott réteg, ahol korlátlan ideig, nagyon helyesen, hosszabbítható, én egyébként nem vagyok abban biztos, hogyha egyszer valakiről megállapítjuk, hogy soha nem lesz képezhető, ugye ezt háromévenként újra meg kell állapítani, de ez nem az én szakmai kompetenciám. Na most, ő tartós támogatású, az ma nem teljesen érzékelhető, hogy a bértámogatás 70 vagy 100 százalékos rendszerében zajlik ez majd le.

Egyébként, aki ebben a szakmában vájt fülüként ül itt, az érzékelhette, hogy főosztályvezető úr csoportosított itt néhány rendszert, és valószínűleg ebből kiérződik az is, amiben tegnap mi, a VSZOSZ hivatalosan is megkaptuk az EMMI helyettes államtitkárának az állásfoglalását, ami arról szól, hogy azok a közhasznú nonprofit szervezeteknél, ahol is a cégbíró ezt elismeri, ott minden jel szerint alkalmazható a bértámogatásnál az a 100 százalékos mérték, amilyért egyébként a mi szövetségünk, másokkal együtt harcba indult. Mert jól tudjuk, hiszen az itt ülők jelentős részével évtizedek óta hajtjuk együtt ezt a fajta biciklit. Hiszen nagyon sokan vannak, akik a bérköltségük 25 százalékát soha nem fogják tudni kitermelni, és egy vállalkozás nemcsak bérköltségből áll.

Tehát én úgy érzem a szövetség vezetőjeként, hogy ma hiányzik egy másik jogszabály, és ha mondjuk egy picivel később kerül alkalmazásra ez a 327-es kormányrendelet, akkor közben meg lehetne alkotni azt a másik kormányrendeletet, ami arról a rétegről is egyértelműen rendelkezhetne, amit ma valószínűleg be fog engedni a kormány ebbe, de nincs teljes mértékig ez lepontosítva. A szükségszerűségét – úgy gondolom – azért is meg kellene tenni politikai döntéshozás és államirányítás szintjén is, mert azt is tudjuk, bár itt most nem

esett erről szó, Európai Unió, Brüsszel, a nemzetközi szervezetek is figyelemmel kísérik, hogy mi történik ebben a rendszerben. Azt gondolom, hogy ebben a kormány is meg mi is szívesen adnánk Brüsszelnek arról tájékoztatást, hogy hosszú idő alatt egy nagyon jó szabályozás történik. Egyébként nem állnánk túl messze ahhoz, hogy ez akármikor sikerülhetne. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Tessék!

DR. SOÓS NÉ SZIGETVÁRI ÁGNES (Munka-Kör Alapítvány): Egy picit a másik oldalról szeretnék beszélni. Mi akkreditált foglalkoztatók voltunk eddig is, és elsősorban súlyosan fogyatékos hallássérültek foglalkoztatásának elősegítésével, nyílt munkaerőpiacra helyezését foglalkoztunk, nem is kis eredményekkel.

Én már többször jeleztem, és most is jelzem, hogy van egy súlyos gondunk ezzel kapcsolatban: nálunk az ügyfelek jó része súlyosan fogyatékos, hallássérült, akinek a szakorvos megállapította a hallássérültségét. Ez idáig ezek egyenrangú partnerek voltak, a megváltozott munkaképességű és a súlyosan fogyatékos hallássérült vagy akármilyen fogyatékoságban szenvedők, a foglalkoztatás szempontjából ugyanazokat a támogatásokat kapták. Na most, azt történt, hogy aki elmegy a bizottság elé, vagy elment, mondjuk a mi kollégáink áprilisban, még nem sikerült a határozatot megkapnunk se arról, hogy B1, se arról, hogy C1, se A, se D, semmiről, aki meg majd most fog jelentkezni, gondolom, két-három éven belül valamilyen döntésre fog jutni. Tehát ezek az emberek nem szerepelnek a kedvezményezett körében, akik az akkreditált foglalkoztatóknál részt vehetnek.

Én többször megkérdeztem, legutóbb tegnap Dávid úrtól, hogy mi a helyzet most. Azok maradhatnak bent az akkreditált foglalkoztatóknál, akik december 31-én rendben voltak. Csakhogy a mi ügyfeleink jelentős része csak súlyosan fogyatékos hallássérült, ugyan nem jelenik meg a munkaügyi központban, mert nincs bizalom iránta, mert nem tud beszélni, mert jórésztük jelnyelven beszélő, ott meg ilyen szolgáltatás nincs, mert nekik ez az anyanyelvük, a siketektől beszélek elsősorban, tehát ők maradnak a munkaügyi központnál a dolgok jelenlegi állása szerint. Semmilyen támogatott foglalkoztatásban, jó lehet, hogy aki most benne van, az benne maradhat, de perspektivikusan úgy érzékelem, hogy nem jöhet be új. Tehát mondjuk van, akit mi tranzitálunk, jelzünk, mi ezt gyakran tesszük, akkor egy „csak” súlyosan fogyatékos igazolással rendelkező meg fiatal vagy kevésbé fiatal ember nem jöhet be ebbe. Én ezt súlyosan diszkriminatívnak tartom, abszolút esélyegyenlőséget sértőnek. A korábbi rendszerhez képest, ahol is partneri viszonyban volt a foglalkoztatást tekintve. Most ez kiesik a mi érzékelésünk szerint, és ez nem kicsi, legalábbis a hallássérültek esetében nem kicsi. Erre nagyon szeretnénk valamilyen pozitív megoldást látni vagy hallani. Boldogok lennénk, hogyha tévednénk e tekintetben, és mindenki bejöhetne ebbe a rendszerbe.

A második dolog az, hogy a TÁMOP 1.1.1. program hónapok óta készül indulni, de még mindig azt hallottuk az RSZSZ-től, hogy nem tudják, hogy mikor indul. Ennek az eszköznek már működnie kéne ahhoz, hogy szolgáltatásokat tudjanak nyújtani az RSZSZ-ek. Pillanatnyilag nem tudnak szolgáltatásokat nyújtani.

A további problémám az, hogy magyar jelnyelven anyanyelvű siketektől van szó, és nem tudnak jelnyelvi szolgáltatásokhoz hozzájutni. Tehát nem arról van szó, hogy nincs jeltolemás, ez egy teljesen másik kategória, voltak munkatársak a munkaügyi központokban, kiképezték, remekül működött, aztán valahogy szétszéledtek, és most nincs. Ezért nem hogy bekerülni nem tudnak oda, azt sem tudják, hogy mi az, hogy munkaügyi központ meg RSZSZ. Mert erre soha senki nem készíti fel őket az életük során. Mi ezen sokat próbálunk segíteni, de mivel ez egy másik nyelv, más nyelvtannal, tartalommal, szavakkal, ezért ez olyan mintha spanyol és magyar beszélgetne egymással. Tehát itt valamilyen egyszerűsített

kommunikáció, leírások, mutatók kellenének számukra, már az iskolában valamilyen szinten lehetne gondolni ezt.

De, nem érzekelem azt, vagy hát kérdés, hogy lesz-e jelyelven szakképzés. Nincs Magyarországon jelyelven szakképzés. És ebben a programban a TÁMOP 1.1.1-re már feltettem ezt a kérdést. Lehet választani képzéseket az embereknek, de gondoltak-e arra, hogy ezt valamilyen módon ösztönöznék önök vagy más, akire ez tartozhat? Hogy ezeket az embereket is valamilyen módon piacképesebben juttatni szakmához vagy pályázatokot kiírni rá? Köszönöm szépen.

BARNÓCZKI GÁBOR (MVGYOSZ): Köszönöm szépen. Csatlakozni tudok az előttem szólókhoz sok tekintetben. Kezdeném azzal, hogy elnök asszony megjegyzései között szerepelt a rehabilitációs tanácsadó és mentor mint segítő szolgáltatások a rendeletben foglaltakhoz kapcsolódóan. Az országos szövetség és ennél fogva az országos szövetség, mint érdekvédelmi ernyőszervezetnek a megyei tagegyesületei nagyrészt megváltozott munkaképességű, súlyosan fogyatékos személyeket foglalkoztatnak, és úgy gondoljuk, hogy néhány megváltozott munkaképességű munkavállalót foglalkoztató szervezetnél indokolatlan mind szakmailag, mind gazdaságilag a rehabilitációs tanácsadó és mentor alkalmazása az előbb elhangzottaknak megfelelően is, hogy igazából súlyosan nagy terhet ró mind költségben, mind felkészülésben.

Azt mi is üdvözljük, hogy a nyáron megismert rendelettervezethez képest történt pozitív előrelépés az érdekvédelmi szervezetekkel történő kapcsolatfelvétel, kommunikáció, egyeztetés folytán. Itt kiemelném, hogy az átmeneti rendelkezések között ott van, főosztályvezető úr is említette, hogy a súlyosan fogyatékos személyeknek egyrészt még a 2013-as évben lehetősége lesz a tartós foglalkoztatásban való részvételre, bértámogatással. Mi azt szeretnénk, hogy erről a 2014-es évet követően is lehessen szó, ugyanis teljesen fölöslegesnek tartjuk azt, hogy komplex minősítésen, felülvizsgálton vegyen részt a súlyosan fogyatékos személy, ami garantáltan több mint 50 százaléka az egészségkárosodásnak egy ilyen személynek. Bizonyára a jövő év folyamán a kormányrendelet ezen részének módosítását az országos szövetség kezdeményezni fogja. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is mindenkinek köszönöm a hozzászólásokat, és adom a szót tovább.

ZALABAI PÉTERNÉ (Motiváció Alapítvány): Köszönöm szépen. Alapvetően a rendelkezés egy tényleg jó irányú változást mutat. De a probléma mindig a részletekben van. És az egyik legnagyobb probléma számunkra, hogy a költségvetés évenként határozza majd meg azt a keretet, amivel gazdálkodnunk kell, abszolút kiszámíthatatlanná téve a működést.

A másik probléma, hogy jelen pillanatban tömegesen bocsátanak el megváltozott munkaképességű embereket, sajnos nálunk lecsapódik ez akkor, amikor megkeresnek minket a munkavállalók, akik munkanélküliek lesznek.

Valószínű, hogy a kommunikációs hiányok és problémák, amik ezt a félelmet okozzák a munkaadóknál, elsősorban a nyílt munkaerő-piaci munkáltatóknál, tehát valószínű, hogy muszáj lenne rádolgozni, hogy milyen lehetőségeik vannak, és segíteni a nyílt munkaerő-piaci munkaadókat.

A harmadik probléma pedig az, hogy nagyon sok esetben tényleg megvan a lehetőség arra, hogy vagy tartós vagy tranzit foglalkoztatásba kerüljenek emberek, de vannak, akik ezek közül egyikben sem foglalkoztathatóak. Tehát van egy óriási hiány, a terápiás foglalkoztatás, amiről már hallottunk, hogy esetleg egy éven belül ezzel kapcsolatban is lesznek változások, de azt gondolom, hogy erre nagyon nagy szükség van azon emberek számára, akik nem fejleszthetők, akik tulajdonképpen tényleg csak a foglalkoztatás kedvéért foglalkoztatottak. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Mi is köszönjük.

SZABÓ ISTVÁNNÉ elnök (HVDSZ 2000): Köszönöm szépen. Engem végig az a gondolat izgat itt, hogy a foglalkoztatók részéről beadott pályázatok elbírálása mikor történik, és ezután lesz-e arra idő, hogy ők felkészüljenek a további foglalkoztatásra, mert azt tudjuk, hogy a szerződéseik december 31-én lejárnak, és bizony határozott idejű munkaviszonnyal foglalkoztatott több ezer dolgozó van a rendszerben. Mi lesz velük december 31-e után? Köszönöm.

ELNÖK: Köszönjük. Osztályvezető Úr!

Dávid István válasza

DÁVID ISTVÁN (Emberi Erőforrások Minisztériuma): Köszönöm a kérdéseket. Megpróbálok a kérdéseken végigmenni. Van, amelyek összefügg a másikkal, ott kitérek arra is.

Az első kérdés az volt, hogy elég rövid az idő, ami rendelkezésre áll. Valóban nem állítom, hogy ez hosszú idő, mi is szeretnénk volna hosszabbat, hiszen nekünk is óriási problémát jelent, hogy gyakorlatilag a pályázati kiírást egy hónappal korábban ki kell írni, és így karácsonyra, néhány napra rövidül az a munka, amit nekünk is el kell végezni. Azt kell mondjam, hogy ez a döntés született, és úgy tudjuk valahogy oldani, hogy a 2013-as évre egy csomó átmeneti szabályt érvényesítettünk a rendeletben, ami azt jelenti, hogy a cégeknek olyan feltételekhez, amihez 2014-től alkalmazkodniuk kell, 2013-ban még nem kell megtenniük, tehát egyszerűsítettük a cégek számára a nehezen megoldható kérdéseket. Azokat átmeneti szabályként felfüggesztettük, tehát ezért azt gondolom, hogy amit megtehetünk a szabályalkotásban, azt megtettük.

Én már láttam, hogy milyen pályázói kör van, hány főre adják be, tehát úgy tűnik, hogy eddig jó feltételeket szabtuk, mert elég sokan jelentkeznek, és itt rögtön válaszolnék: elvileg az erőltetett menetben azt gondoljuk, hogy még ennek az évnek a végén minden nyertes pályázót ki fogunk értesíteni, hogy milyen kapacitásokat fogadtunk el tőle, tehát elvileg a következő év január 1-jével mindenki tudni fogja, hogy azok az emberek, akiket foglalkoztat, azokra vonatkozóan milyen támogatási összegeket fog kapni.

Itt a segítő tevékenység kapcsán is volt több kérdés, ezt fel is vettem, hogy milyenek vannak. Miután azt mondtam, hogy nem a foglalkoztatás a cél, hanem a foglalkozási rehabilitáció a célja a támogatási rendszernek, ezért attól, hogy segítőket esetleg ne alkalmazzunk, ettől nem tudunk eltekinteni. Mindenképpen egy fontos körülmény, hogyha kis cégekről van szó, akkor azt mondjuk, hogy nem kell külön ilyen szakembereket alkalmazniuk, hanem egy szakember az összes feladatot elláthatja, de nem tudunk attól eltekinteni, hogyha mi az emberek foglalkozási rehabilitációjára adunk pénzt, ne legyenek olyan megvalósítók, akik ezt adott cégnél megvalósítják. Nem lehet azt mondani, hogy ugyan ezt szeretnénk, de nem adunk rá semmilyen forrást, és nem is várjuk el.

Elvárjuk, és ezeket a forrásokat az úgynevezett többletköltségből finanszírozza is a támogatás. Tehát azt mondjuk, hogy kell alkalmazni a támogatási rendszerből. És egy olyan arányt tudunk megtalálni, aminél kevesebbel már nem valósítható meg a foglalkozási rehabilitáció. Szerintem az itt ülők pontosan tudják, hogy még, aki szakmailag helyesen áll hozzá, valószínűleg több embert fog alkalmazni, mint a feltétel. Tehát ezt finanszírozzuk, elvárjuk, és pont megvalósítja a célokat.

A tranzitfoglalkoztatás három évére két kérdés is érkezett. Próbálok összekötni. Nagyon fontos, hogy azt lássuk, hogy amikor a rehabilitációs szakigazgatási szervek feladatát meghatároztuk, itt azt mondtuk, és muszáj erre kitérnem, most vezettük be igazából először

azt, hogy a foglalkozási szakértő és a szociális szakértő egyenértékű szakember az orvossal, ha azt mondja valakire, hogy az ő szempontjából nem rehabilitálható, akkor nem történik meg a minősítése, hanem mondjuk rokkantsági ellátásra jogosult minősítést kap. Azért nagyon fontos ez, mert ha a szakigazgatási szervben a foglalkozási szakértő azt állítja valakiről, hogy ő rehabilitálható, akkor nemcsak az embert kell ismernie a foglalkozási szakértőnek, hanem azt a környezetet is, amelyben ő ezt állítja. Nagyon leegyszerűsítve azt tudom mondani, a foglalkozási szakértő azt mondja, hogy ez az ember elvileg rehabilitálható lenne egészségügyi szempontból vagy akár szociális szempontból is, de a körülmények olyanok, például a környezetében elérhető munkahely nem áll rendelkezésre, akkor nem rehabilitálhatónak minősítik, pontosan e körülmények miatt. Ha viszont azt mondja, hogy rehabilitálható, akkor ő elvileg tudja, mint szakigazgatási szerv, hogy hol fogja ezt az embert elhelyezni akkor, amikor mondjuk egy foglalkoztatótól azt kérte abban a három évben, hogy képezze, hogy szakmai gyakorlatot szerezzen ez az ember, mert az a hiánya ennek az adott embernek, hogy nem elég jó a képzettsége, nincs elég szakmai tapasztalata. Csak ezért küldheti egy foglalkoztatót, mert elvileg, ha alkalmas arra, hogy egy nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatónál elhelyezésre kerüljön, akkor egyből oda kell elhelyezni. Tehát a tranzitfoglalkoztató ilyen szempontból csak akkor jön képbe, ha az illetőnek szüksége van arra a három évre, amit ott eltölt, és ez alatt a három év alatt mindazokat a tudásokat megszerzi, amik kellenek a nyílt munkaerőpiacon való elhelyezéséhez. Amit, még egyszer mondom, a szakigazgatási szervektől várunk el.

Ők mondták azt, hogy így gondolják, hogy ez egy reális lehetőség, nekik kell ezt végrehajtani. A foglalkoztatótól csak azt várjuk el, hogy abban a három évben azt végezze el, amit elvárt tőle a szakigazgatási szerv. Ilyen módon azért nincs értelme éveken keresztül hosszabbítani, mert azt látjuk, hogy, most ugye még számtalan körülmény változhat ebben, de ez nem jelent semmi problémát. Ha az egészségi állapotában változás történik, a környezetében változás történik, akkor egy új minősítő eljárásban azt kell mondani, hogy bocsánatot kérünk, nem jók a célok, mert változás történt, új célokat kell kijelölni, a minősítési eljárásban ezek az új célok kijelölésre kerülhetnek, és akkor nincs probléma azzal, ha mondjuk nincs éppen adott munkahely, vagy megszűntek munkahelyek, vagy az illető egészségi állapotában változás történt. Tehát egy nagyon intenzív és forrásokkal megtámogatott három évnek kell lenni ennek a tranzitfoglalkoztatási időszaknak.

A magasan kvalifikált emberek. Most, ha igaz az, hogy itt most nem a foglalkoztatást, hanem a fejlesztést finanszírozzuk, akkor az eddigi bértámogatásban, ahol a foglalkoztatást finanszíroztuk, világos, hogy azt mondjuk, hogy akinek magasabb a végzettsége, annak a foglalkoztatásért magasabb összeget kell adni. De ha azt mondjuk, hogy a fejlesztése a cél, akkor azt gondolom, az alacsony végzettségűekhez kéne sokkal több forrást hozzárakni, hiszen az ő fejlesztésük sokkal forrásigényesebb, mint azoké, akiknek magasabb a végzettsége. De mi nem mondtuk azt, hogy kinek mennyi pénzt kell adni. Mi azt mondtuk, hogy adunk egy főre jutó támogatást, és a munkáltatóra és a munkavállalóra bízunk, hogy milyen óraszámban milyen fizetéssel fognak dolgozni. Nyilván nem elvárható, hogy egy magasan kvalifikált ember alacsony fizetésért dolgozzon, de mi nem is azt mondtuk, hogy mennyi fizetést adunk, hanem azt mondtuk, hogy azért cserébe, hogy elvárjuk a fejlesztést, ennyi támogatást tudunk adni.

A munkáltató olyan fizetést állapít meg a munkavállalójának, amelyet csak akar, egyáltalán nincs arról szó, hogy csak a támogatási összegében gondolkodhat, sőt az is lehet, hogy az egyik támogatási összeget nem használja fel, mert alacsony óraszámban alacsonyan kvalifikált embert foglalkoztat, azt a pénzt átcsoportosítja a magasan kvalifikált munkavállaló irányába. Pont erről a mozgástérről próbáltam beszélni.

A képzés, továbbképzés ügyére a TÁMOP 111-es program a támogatási szerződés megkötése szakaszában van. 2013. január 1-jével elindul. Ott vannak azok a pénzek, források

a szakigazgatási szervek mellett működő pályázati megvalósítók rendelkezésére, akik ezeket az embereket különböző képzésekre el kell hogy juttassák. Még egyszer: itt is nagyon fontos, hogy azt lássuk, hogy nem arról van szó, hogy mondjuk fogyatékosspecifikus képzéseket tartanánk, hanem azt mondtuk, hogy mindenkinek egyénre szabottan, aki amilyen szakmában szeretne, amiben reális esélye van elhelyezkedni, egyesével kell őt képzésbe küldeni, tehát nincsenek ilyen meghatározott keretek, amik az eddigi pályázati rendszerekben azért tényleg jellemzőek voltak. Például a TÁMOP 5.3.8 A1-es programban pont ezért van az, hogy tananyagfejlesztést is előírtunk, ami azt jelenti, hogy egyes emberekre kell a tananyagot fejleszteni, nem valamilyen kitalált célcsoportra, és ezekből próbálunk mindazoknak, akik a pályázatokban részt vesznek, átadni innovációkat, fejlesztéseket, hogy mindenkinek a saját képességeihez és a saját egészségi állapotához képest azt a bizonyos szakmát, amit választ, és amire reális esélye van elvégezni, azt meg tudja tenni.

Tehát a képzés, továbbképzés mind a TÁMOP 5.3.8. programnak a kulcsmomentuma, és a TÁMOP 111-es programnak is. Ha nagyon leegyszerűsíttem, akkor azt mondom, hogy az 5.3.8. azokat célozza, akik jelenleg is bent vannak valamilyen rendszerben, és azok pályáznak, akik foglalkoztatnak vagy munkaerő-piaci szolgáltatást nyújtanak, a TÁMOP 1.1.1. pedig elsősorban azokat célozza, akiknek még nincs ilyen munkaviszonyuk, tehát most kell hogy valamilyen szolgáltatásokat kapjanak ahhoz, hogy munkába tudjanak kerülni.

Balogh elnök úr azt mondta, hogy a nyílt piaci szereplőknek megfelelő ez a jogszabály, és új jogszabályt kell csinálni. Én vitatkoznék ezzel. Azt gondolom, hogy pont azzal, hogy a nyílt piaci foglalkoztatók esetében a támogatásintenzitás felhasználása, a többletköltség felhasználása nagyon világosan és egyértelműen megszabott, és a piactorzító hatásokat kiküszöböli. Ugyanez a nonprofit és közhasznú jogállású szervezetek esetében nincs így, tehát a források sokkal rugalmasabban felhasználhatók. Még egy dolgról nem beszéltünk, hogy a védett szervezetek esetében is jóval nagyobb a mozgástér, mint a forprofit szervezetek esetében a költségek elszámolhatóságát illetően, de azért azt szeretném jelezni, hogy bárhol megfordulhat, bármilyen súlyosan fogyatékos ember, az pedig furcsa lenne, ha egy-egy cég preferált lenne. Azt gondoljuk, hogy az emberek támogatása mindenhol egyformán sokat ér. A cég profilja, és a cég tevékenységi köre határozná meg azt, hogy milyen módon használhatja fel ezeket a forrásokat.

A tranzitfoglalkoztatásról már beszéltem, a tartós támogatással történő foglalkoztatásról pedig azt gondolom, hogy teljesen egyértelműen a tartós támogatással foglalkoztatottak lesznek azok, akik valószínűleg a száz százalékos bértámogatást fel tudják használni azokban a szervezetekben, ahol. Tehát ebben az esetben nincs értelme más jogszabályt készíteni, annál többet, hogy a bér- és járulékkiadás száz százalékát támogatja az állam és egyébként többletköltséget is biztosít, nincs olyan jogszabály, ami ennél többet tud. Tehát azt nem mondhatja semmilyen jogszabály, hogy foglalkoztasson ön foglalkoztasson száz százalékon, és én szeretnék önnek 120 százalékot adni, mert szeretném, ha az ön profitja még ennél is magasabb lenne, ez egy teljesen járhatatlan út, azt gondolom, hogy ezzel nem is érdemes próbálkozni.

Az akkreditált foglalkoztatással kapcsolatban azt mondtuk, hogy aki most jelen pillanatban az akkreditált foglalkoztató alanya, hogy ne kerüljön ki a rendszerből, mindenképpen azokkal a szabályokkal, amiket mondtam, gondoskodtunk róla, ez rendben van. Viszont azt mondjuk, hogy amikor valaki bekerül a foglalkoztatásba, akkor nem azért kell felülvizsgálni, mert azt gondoljuk, azt nézzük meg, hogy esetleg a fogyatékoság visszafordult, hanem egyszerűen arról van szó, hogy azért kell bekerülni, mert ez a minősítési eljárás fogja meghatározni, hogy milyen szolgáltatásokat kapcsolunk az ő foglalkozási rehabilitációjához. Az nem lehet, hogy az állam ad pénzt, és valaki majd eldönti, hogy ezzel a pénzzel mit kezd. Az állam azt mondja, adok egy forrást és egyébként megmondom, hogy ehhez a forráshoz én milyen elvárásokat társítok. Elvárásokat akkor tudok

társítani, ha megállapítom, hogy mi a tényhelyzet. És hogy miért kell háromévente ezt megtenni? Mert lehetséges, akár állapotromlás is, bármi előfordulhat, akkor más célokat, más forrásokat kell hozzárendelni. Azért gondoljuk, hogy amikor egy támogatási pénzt felhasználunk, akkor igenis az államnak ezen a felülvizsgálaton kell rendszeresen azt megnéznie, hogy sikeresek voltak-e lehet-e folytatni, kell-e valamilyen egyéb forrást hozzárendelni. Az természetesen mindenképpen egy fontos szempont, hogy ha már egyszer nyitottunk a pályázaton, és ha már új szereplők kerülhetnek be, akkor azok a szereplők kerüljenek be, akiknek erre szüksége van. Azt gondolom, hogy itt a felülvizsgálatok kapcsán elsődleges prioritást adtunk az NRSZH-nak pont arra, hogy a potenciális foglalkoztatók kerüljenek a felülvizsgálatok elejére azért, hogy ezt a problémát orvosoljuk, de nyitottak vagyunk természetesen arra, hogy akár egyedi kérdéseket is megvizsgálva megnézzük, hogy hol tudunk a szabályozáson még tovább javítani. *(Dr. Soósné Szigetvári Ágnes: Azt nem látom, hogy hogy kerül be újabb három súlyos fogyatékos addig, ameddig a bizottság komplex felülvizsgálatot nem végez. Hogy kerül be?)* Köszönöm a kérdést. Azt mondtuk, hogy a szakigazgatási szervek a legfontosabb szereplői ennek az egész rendszernek. Azt is mondtuk, hogy amikor valaki most foglalkoztatni fog, azt nem teheti meg úgy, hogy ő majd fog magának embereket, és foglalkoztatja, hanem a szakigazgatási szerveken keresztül fognak bekerülni az emberek pont azért, hogy a szakigazgatási szerv tudja azt mondani egy munkáltatónak, hogy ezzel az emberrel ezt szeretném, hogyha elvégeznéd. Természetesen nincs olyan kötelezettség, hogy fel kell venni és munkaszerződést kell kötni, hiszen ezek a cégek önálló cégek és önálló céljaik és tevékenységeik vannak, de a szakigazgatási szerveknek meg eldöntendő kérdés, hogyha egy cég például soha nem fogadja azokat az embereket, akiket szeretne oda elhelyezni, hogy akkor mondjuk a következő évi pályázatnál ezt érzékelve, esetleg keressen vagy javasoljon keresni egy olyan céget, aki ennél fogadókészebb. Tehát nyilván nincsenek ilyen kötelezettségek, de mégis van egy olyan együttműködés, amiben azt gondoljuk, hogy fontos minden félnek, hogy a maga mozgásterével is szolgálja azt, hogy a lehető legtöbb ember foglalkoztatásra kerüljön.

A tanácsadó és a mentor fölösleges, azt gondolom, erre már válaszoltam. Egy mondatot még szeretnék mondani. Elnök úr ezt a kifejezést használta, hogy a foglalkozási rehabilitáció esélyt teremt. Mi azt gondoljuk, hogy ilyen nincs. Mindenkinek esélyes a foglalkozási rehabilitációja, legfeljebb az az esély, hogy szinten tartjuk azt, amije van, vagy lassítjuk azt a romlást, ami esetleg bekövetkezik, de olyan nincs, hogy valaki esélytelen. Ha a foglalkozási rehabilitáció esélytelen lenne, akkor miért kellene a foglalkozási rehabilitációs támogatásokat igénybe venni. Mi azt mondjuk, hogy a foglalkozási rehabilitációs támogatásokat pont erre adjuk. Tehát én azt gondolom, hogy ne mondjunk ilyeneket, hogy esélytelen a foglalkozási rehabilitáció, ezért adjunk több pénzt. Ha esélytelen, akkor semennyi pénzt nem kell adni, esélyes, ezért adjuk úgy, és azért hagyjuk, hogy olyan százalékban legyen felhasználható.

Itt volt egy félreértés, én azt mondtam, hogy a szociális foglalkoztatást hosszabbítottuk meg egy évvel. Aki olvasta a tervezeteket, tudja, hogy a terápiás foglalkoztatásra is tettünk javaslatot. És szerettük volna egyszerre bevezetni a két rendszert. Az idő ezt elsodorta, és miután a szociális foglalkoztatást ki kellett írni, tehát pályázatot kellett volna kiírni, ezért úgy döntöttünk, hogy nem várjuk meg az akkreditált foglalkoztatásról szóló jogszabályt, hanem a szociális foglalkoztatást azokkal a feltételekkel, forrásokkal, pályázókkal és azokkal a foglalkoztatókkal még egy évig meghosszabbítjuk, pont azért, hogy itt ne hogy véletlenül kiessen ez a nyolcezer ember a foglalkoztatásból. A nyolcezer fő foglalkoztatását biztosítottuk, és egyébként már tárgyaltunk velük. Én személyesen is több érdekképviselői szervezettel, hogy abban az egy évben, amikor az ő finanszírozásuk biztosított, meg kell nézni, hogy különböző üzleti terveket és egyéb foglalkozási terveket kell csinálniuk, nézzék

meg, hogy át tudnak-e jönni vagy részben át tudják-e hozni a tevékenységüket erre a területre, amire nyitottak vagyunk, és természetesen várjuk is.

A költségvetés volt egy fontos kérdés. Igazából mikor a legeslegelején hozzákezdünk a munkához, javaslatot tettünk arra, hogy egy külön rehabilitációs alap jöjjön létre. Az alap nyilván lehetőséget adna arra, hogy folyamatos támogatások legyenek. Ez eldöntött kérdés, például a rehabilitációs hozzájárulás összeg a költségvetés részét képezi, a költségvetés pedig garanciát vállal ezeknek a forrásoknak a biztosításáért. Ez viszont nem lehet más, mint amikor az Országgyűlés elfogadja a költségvetési törvény sorait, ebben megjelöli azokat a forrásokat, amit ezekre a területekre szán, akkor lehet azt mondani, hogy van mögötte egy szám, és ezt a számot lehet elosztani, tehát addig sajnos mi ezzel nem tudunk mit tenni. Azt reméljük egyébként, hogy a pályázatok a következő évtől kezdve jóval hamarabb ki tudjuk írni. Azt reméljük, hogyha keretszerződéseket kötünk a pályázatokkal, és a keretszerződések azt jelentik, hogy ha a forrás rendelkezésre fog állni, akkor ő továbbra is a foglalkoztatotti, támogatotti körbe kerül, ezt a biztosítékot tudjuk adni a foglalkoztatók számára. Természetesen nyilván ez a költségvetéstől mindig függni fog.

Az elbocsátások, a nyílt munkaerőpiacon. Én azt gondolom, hogy a rehabilitációs kártya intézménye és a rehabilitációs hozzájárulás intézménye körülbelül egy emberre 1.250.000 forint körüli támogatást jelent, ami azért fontos, mert ebben a forráshiányos világban igenis próbálják a szervezetek ezeket a pénzeket valamilyen módon megszerezni. Nyilván itt most az akkreditáció és a rendszer átalakulásánál lehet, hogy vannak olyanok, akik azt gondolják, hogy ők ebben nem kívánnak részt venni, de én azt tudom, hogy nagyon sokan viszont szeretnének ilyen munkavállalót foglalkoztatni. Sokkal több igény van, mint ami igényt ki lehet elégíteni jelen pillanatban, pont azért, mert ezekre a forrásokra a cégek igényt tartanak, tehát azt reméljük, hogy a szakigazgatási szervek és a hozzájuk kapcsolódó szolgáltató kör ezt fogja tudni segíteni. Ezekben a pályázatokban, tehát a TÁMOP 5.3.8.-as pályázatban volt egy kiemelt konstrukció, ahol módszertani fejlesztéseket, informatikai fejlesztéseket, hálózatba történő szervezéseket írtunk elő, és tananyagfejlesztéseket. Emellett van egy foglalkoztatói pályázat, ahol azt gondoljuk, hogy a foglalkoztatók számára a képzések, átképzések, továbbképzések pályázhatók, két egész valahánytized milliárd forint összegben. És van egy munkaerő-piaci szolgáltatói pályázatunk közel kétmilliárd forintban, ahol kifejezetten azt a 32, jelen pillanatban is működő szolgáltatót szeretnénk 50-60 szervezetre bővíteni, akik jelen pillanatban is személyre szabottan nyújtják a szolgáltatásokat a fogyatékos embereknek, és én véletlen tudok egy olyan szolgáltatót, ahol jelnyelvi tolmács maga a munkaerő-piaci tanácsadó, és tudja fogadni a hallássérült embereket. Tehát ezeket a szolgáltatókat, akik ilyen szintű szolgáltatásokra képesek, ezeket kívánjuk erősíteni, és jóval nagyobb létszámra bővíteni.

Egy utolsó válasz, a pályázatok elbírálását úgy szeretnénk megoldani, hogy 28-án döntés, és még valamikor szilveszteri ajándékként SMS-ben megküldjük a választ.

ELNÖK: Bocsánat, nekem volt még egy kérdésem a regisztrált munkanélküliekkel kapcsolatban.

DÁVID ISTVÁN (Emberi Erőforrások Minisztériuma): Ja, igen, akik rokkantsági ellátottak. Ezt a Nemzetgazdasági Minisztérium kezelte. Ennek a logikája a következő lehet: ha valaki rokkantsági ellátásra jogosult, akkor azért jogosult rá, mert nyilván a munka világába nem képes bekerülni. Ha ez a logika, hogy rokkantsági ellátást annak adunk, akinek nem rehabilitációs ellátást adunk, azaz nem kényszerítjük a munka világába, akkor talán a regisztrált munkakeresővé válása is furcsa lenne. Még egyszer: viszont ebben a támogatási rendszerben azokat, akiket esetleg a rokkantsági ellátásból nem zártuk ki, tehát a támogatási rendszerből nincsenek kizárva, csak a logika egyszerű. Ha valaki rokkantsági ellátást kap, az

állam gondoskodik róla, mert nem a munka világára, hanem a rokkantsági ellátásra van szüksége, azoknál, akiknél pedig a rehabilitáció a cél, oda, azokat a szolgáltatások – mind a rehabilitációs kártya és az egyebeket, amiket elmondtam – koncentrálja, hogy ez alatt a három év alatt nagyon intenzív munkával elérjék azt a célt, ami a cél. Szerintem ők is ezt szeretnék, én is, az államnak és minden adófizetőnek ez így helyes.

DR. OZVÁRI-LUKÁCS ÁDÁM (Motiváció Alapítvány): Elnézést csak egy rövid kérdés, mi lehet az indoklás a rehabilitációs ellátottak és a rehabilitációs járadékosok esetében, mert hogy én csak ezt a T/9062-es vagy 63-as tervezetet, illetve irományt láttam, a közlönyben még tudtommal nem jelent meg ez a jogszabály, ott úgy szerepelt, hogy rehabilitációs ellátottak és a rehabilitációs járadékosok sem regisztrálhatnak álláskeresőként, noha a korábbi kormányzati kommunikáció szerint az ő munkába helyezésük egy kiemelt priorítás.

DÁVID ISTVÁN (Emberi Erőforrások Minisztériuma): A rehabilitációs tevékenység nem a munkaügyi központhoz kapcsolódik, hanem a szakigazgatási szervekhez. A szakigazgatási szervek a minősítést, az ellátást és a munkaerő-piaci szolgáltatásokat is végzik, és mindazokat a szolgáltatókat és foglalkoztatókat, akik ezen a területen dolgoznak, ők irányítják, ők fogják össze. Ha valaki szakigazgatási szervhez fordul, akkor természetesen az ott meglévő munkaerő-piaci szolgáltatásokra jogosultak azok, akik a szakigazgatási szerveket megkeresik. Van a szakigazgatási szervek és a munkaügyi szervezetek között együttműködés. Azokat az adatbázisokat, amiket a munkaügyi szervezetek használnak, ezek a szakigazgatási szervek is használják. Ez tehát azt jelenti, hogy míg az egyénnel a szakigazgatási szerv foglalkozik, neki sehová máshová nem kell mennie, egyetlen egy szervvel kell minden ügyében kapcsolatba kerülnie, a minősítés megállapítása, az ellátás és a szolgáltatások kapcsán, ugyanakkor ezek a szervezetek mindenkivel együtt kell hogy működjenek annak érdekében, hogy azokat a potenciális foglalkoztatókat megtalálják, akik foglalkoztatni kívánják a rehabilitálható embereket.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Azt kérem, hogyha további kérdések lesznek, az lenne jó, ha főosztályvezető úr itt maradna még az ülés után, és tudnánk kötetlen körben is beszélgetni erről.

Én úgy gondolom, hogy a felvetésekre kimerítően, alaposan reagált főosztályvezető úr, amit ezúton köszönök neki, és ezt a napirendet le is tudjuk zárni.

A fogyatékos emberek foglalkoztatásával kapcsolatos jelentések következtetései

Felkérem dr. Zemlényi Adrienne szakmai tanácsadó asszonyt, aki az Alapvető Jogok Biztosa Hivatalából érkezett hozzánk, hogy a fogyatékos emberek foglalkoztatásával kapcsolatos jelentésnek a következtetéseit mutassa be számunkra. Szeretettel és tisztelettel köszöntöm szakmai tanácsadó asszonyt.

Dr. Zemlényi Adrienne tájékoztatója

DR. ZEMPLÉNYI ADRIENNE (Alapvető Jogok Biztosa Hivatala): *(Előadását kivetítő segítségével tartja meg.)* Köszönöm szépen. Azokról a jelentésekről szeretnék beszámolni önöknek, amiket az idei évben a munka méltósága projekt keretében készültek. A biztos úr mindig kiemelten kezelte a fogyatékosokkal élő személyeknek a jogait, hiszen az ő feladata, hogy a hátrányos helyzetű csoportoknak az alapjog védelméhez segítséget nyújtson.

Ezért került sor ebben az évben a projekt keretében, aminek a célja a munka világával kapcsolatos problémák, alapjogsérelmeknek a feltárása, hogy kiemelten kezeltük a

fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatását, elhelyezkedését, munkakörülményeit. Éppen ezért a projekt keretében négy területen is vizsgálat indult.

Az első félévben igyekeztünk felderíteni a jogszabályi háttérrel, az elhelyezkedési lehetőségeket, a szabályozást, amelyek lehetővé teszik, hogy megfelelő módon elhelyezkedjenek a fogyatékossgal élők. Mire a vizsgálat végére értünk, már megváltozott az egész szabályozási rendszer, tudjuk július 1-jétől, tehát igazából újra kellett kezdeni az egészet. Mi sem tudtuk, hogy ilyen gyorsan változik.

A második félévben három területen indult el a vizsgálat. Az első fontos terület volt a munkakörülmények vizsgálata, itt az elsődleges munkaerőpiacon zajlottak a vizsgálatok, hiszen az volt a célunk, hogy valóban lehetőségük van-e ezeknek az embereknek arra, hogy az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedjenek, és ha igen, akkor milyen körülményeket biztosítanak a számukra.

A vizsgálat másik iránya a képzési lehetőségekkel függött össze. Arra voltunk kíváncsiak, hogy lehetőségük van-e ezeknek az embereknek arra, hogy megfelelő képzést, szakképzést kapjanak, olyan tanulmányokat tudnak-e folytatni, ami lehetővé teszi számukra, hogy kilépjenek az elsődleges munkaerőpiacra. Illetve miután tudjuk, hogy ma már 65 évig még tovább is fogunk dolgozni, lehetőségük van-e menet közben a holtig tartó tanulás keretében újabb szakképesítést szerezni, újabb foglalkozást tanulni, amivel biztosítottá válik, hogy továbbra is benne maradjanak a munkaerőpiacban.

Végül a negyedik vizsgálatunk egy panasz alapján indult, ez egy speciális és állandóan napirenden tartott probléma nálunk, ez a cselekvőképességet kizáró gondnokság alatt állók foglalkoztatása, hiszen azt tudjuk, ez is nagy probléma azért, mert valaki ilyen gondnokság alatt áll, az nem jelenti azt, hogy nem képes valamilyen munkavégzésre, és egy foglalkoztató fordult hozzánk ezzel a panasszal, hogy el kellett küldeni a munkavállalót, és nem váltak jogosulttá semmilyen ellátásra. Ezzel kapcsolatban folytattunk vizsgálatot.

Én most a munkakörülményekkel kapcsolatos vizsgálatunkról, illetve a képzéssel kapcsolatos vizsgálatokról szeretnék beszámolni önöknek.

A fogyatékossgal élő személyek munkakörülményeivel kapcsolatos vizsgálatnak az volt a célja, hogy a fogyatékossgal élőket foglalkoztató munkáltatókat a foglalkoztatás körülményeit, az ésszerű alkalmazkodás feltételeit vizsgáljuk, illetve azt is megnézzük, hogy a munkaügyi és munkavédelmi felügyelőségek milyen módon ellenőrzik ezeknek a feltételeknek a meglétét. Ahogy mondtam, ez kifejezetten az elsődleges munkaerőpiacra irányult, tehát csak azokat a foglalkoztatókat néztük.

Az elsődleges szempontunk az volt, hogy a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményben megfogalmazott, méltányos és kedvező munkafeltételekhez való jog milyen módon érvényesül, és a munkáltatók biztosítják-e a tisztességes és egészséges munkakörülményekre vonatkozó kötelezettségüket. Eleget tesznek-e ennek?

Ilyenkor nagyon nehéz helyzetben van az ombudsman. Hiszen hogyan válassza ki, hogy melyek azok a foglalkoztatók, akiket vizsgálni kíván? Ezért mi arra jutottunk, hogy a Salva Vita Alapítvány által kidolgozott Fogyatékossgábarát Munkahely-díjat elnyert foglalkoztatókat néztük meg, hiszen azt gondoltuk, hogy azok azok a jó minták, amelyek példát adhatnak mások számára is, hogy hogyan kell a fogyatékossgal élő személyeket foglalkoztatni. A Salva Vita Alapítvány, ahogy önök közül is sokan benne voltak a vizsgálatunkban, nagyon hangsúlyosnak érezzük, hogy nemcsak az állami szerveket kérdezzük meg az adott kérdésre vonatkozóan, hanem civil szervezeteket is. Éppen ezért ebben a vizsgálatban több mint 30 civil szervezetet vagy civilt vontunk be annak érdekében, hogy minél részletesebb képet kapjunk erről, de természetesen megkérdeztük a minisztériumokat, a Nemzeti Munkaügyi Hivatalt, az Egyenlő Bánásmód Hatóságot és valamennyi kormányhivatal munkaügyi és munkavédelmi felügyelőségét.

Talán önök előtt is ismert, hogy a Salva Vita Alapítvány az idén folytatott egy vizsgálatot, ami pont erre irányult, hogy miért is alkalmaznak a munkáltatók fogyatékossgal élő személyeket, mik azok a motivációk, amik őket erre ösztönzik. Sajnos az ő vizsgálatuk azt tárta fel, hogy elsősorban a rehabilitációs járadék-fizetési kötelezettség az, ami miatt úgy döntenek a munkáltatók, hogy fogyatékossgal élő személyeket alkalmaznak.

Nagyon sok esetben arra hivatkoznak, hogy a munkaköri struktúra olyan, hogy nem tudnak bevinni ilyen személyeket a munkáltatásba, hiszen vagy nagyon magas szakképzettséget igénylő munkát folytatnak, vagy pedig nem alkalmas a munkáltatás körülménye arra, hogy fogyatékossgal élőket is foglalkoztassanak.

Vannak ugyanakkor nagyon pozitív példák is, ahol a tulajdonosi szerkezet nagyon érzékeny az esélyegyenlőségre, és a fogyatékossgal élő személyek segítésére. Most nem akarok nevesíteni példákat, de nagyon jók vannak, vannak kifejezetten olyan munkáltatók az elsődleges munkaerőpiacon, ahol csak fogyatékossgal élő személyeket foglalkoztatnak.

A vizsgálatunk során ezeket a fogyatékossgal barát munkahelyeket kerestük meg, és az ő tapasztalataikra hagyatkoztunk az állami szervek válaszai mellett. Nem kívánom a válaszokat részletesen ismertetni, inkább csak a vizsgálat megállapításait. Azt tapasztaltuk, hogy nagyon nagy problémát okoz, hogy nincs egységes jogi definíció a fogyatékos személyre vonatkozóan. Azt láttuk, hogy maga a Fot. ad egy definíciót, de a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló törvény ezt nem használja, hanem a megváltozott munkaképességű személy definíciót használja.

Ez a definíciókülönbözőség, hogy nincs egy egységes fogalom, amelyet mindenki használna, ez nagyon komoly problémákat okoz, akár pont a rehabilitációs járadék fizetésével összefüggésben is, hiszen a megváltozott munkaképességű személy fogalom sokkal tágabb, mint a fogyatékossgal élő személyeké, és ezért a munkáltatók igyekeznek ilyen módon élvezni a definíció adta lyukat, hogy igyekeznek olyan személyeket alkalmazni, akik nem fogyatékossgal élők, de a megváltozott munkaképességű kategóriába még beletartoznak.

Az ésszerű alkalmazkodás feltételeivel összefüggő vizsgálatunknál szintén azt láttuk, hogy eltérő a gyakorlat, és eltérő a jogi szabályozás. Bár az új munka törvénykönyve tartalmazza, az alapvető kötelezettségek között nevesíti, hogy a fogyatékossgal élő személy foglalkoztatása során gondoskodni kell az ésszerű alkalmazkodás feltételeinek biztosításáról, illetve maga a Fot. is kimondja, hogy a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult, a foglalkoztatást biztosító munkáltató pedig köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet megfelelő átalakítását, mégis azt láttuk, hogy bár a jogszabályi környezet előírja és megfelel a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény követelményeinek, mégis gyakorlatilag nincsen kidolgozva olyan egységes szempontrendszer, ami előírná, hogy mit is jelent ez, hogy hogyan, milyen módon kellene megfelelni ezeknek a követelményeknek.

A fentiek alapján a biztos megállapította, hogy az új Mt. és a Fot. az ésszerű alkalmazkodás fogalmát ugyan átvette, a tartalmi követelmények rendszerének meghatározását azonban a jogalkotó elmulasztotta. Ehhez kapcsolódóan további nehézséget jelent, hogy a munkáltatók számára nem elérhetőek az ésszerű alkalmazkodás feltételeinek megteremtéséhez megfelelő források, illetve támogatási rendszer. A megkérdezett munkáltatóink ugyanis valamennyien úgy nyilatkoztak, hogy próbálnak megfelelni ennek a követelménynek, és próbálnak átalakításokat végezni a munkakörnyezetben. Ezt azonban minden esetben saját forrásból, saját költségvetésük terhére teszik, és nem kapnak ehhez megfelelő forrásokat.

Problémát jelent az is, hogy a fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásához és az ésszerű alkalmazkodás követelményei megvalósításához a pályázatok kiírását az illetékes szervek nem hangolják össze. Központi költségvetésből támogatást jelenleg csak az akkreditált munkáltatók igényelhetnek, a nem akkreditált munkáltatókat a rehabilitációs

hozzájárulás megfizetésének kötelezettsége alól való mentesítéssel és a rehabilitációs kártya intézményével kívánja támogatni a jogalkotót.

Ennek a vizsgálatnak a harmadik lábát a munkaügyi és a munkavédelmi ellenőrzések jelentették. Megkérdeztük valamennyi kormányhivatalnak ezen szakigazgatási szerveit, hogy folytatnak-e fogyatékossgal élőket foglalkoztató munkáltatóknál ellenőrzéseket. A válasz nagyon érdekes volt, mi magunk sem gondoltuk volna: az volt a válasz, hogy miután nincs külön számukra olyan adatbázis, nem derül ki, még az ellenőrzés során sem, hogy ott fogyatékossgal élő személyt foglalkoztatnak. Hiszen a névből, a bérlapból ez nem derül ki számukra, ezért kifejezetten célzott vizsgálatok nem történtek az elmúlt években erre vonatkozóan.

Ez azért is baj, hiszen hogyan lehet számon kérni az ésszerű alkalmazkodás követelményének megtartását, ha semmilyen, erre irányuló vizsgálat, ellenőrzés nincsen. Tehát így nem lehet ösztökélni a munkáltatókat.

Mindezek alapján az ombudsman megállapította, hogy fontos lenne egy központilag kidolgozott részletes és egységes, valamennyi fogyatékossgai csoportba tartozó munkavállaló munkakörülményeihez igazodó vizsgálati szempontrendszer kidolgozása, amely megkönnyítené ezeknek a követelményeknek az ellenőrzését.

Még szeretném ismertetni azt, hogy ebben a biztos úr a vizsgálat lezárta után mindig intézkedéseket hoz, amivel felkéri a jogalkotót, a jogalkalmazó szerveket, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az általa sérültnek talált alapvető jogok helyreálljanak, és minden intézkedést meghozzanak annak érdekében, hogy az egyenlő esélyű hozzáférés, az emberi méltóság és a feltárt jogsérelmek orvoslásra kerüljenek. Ebben a vizsgálatban a biztos felkérte a nemzetgazdasági minisztert, hogy együttműködésben az emberi erőforrások miniszterével dolgozza ki az ésszerű alkalmazkodás feltételrendszerének részletes szabályait, továbbá teremtsen meg a fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatását elősegítő támogatási rendszer összhangját, és együttműködésben a Nemzeti Munkaügyi Hivatal főigazgatójával, kezdeményezzen hatékony intézkedéseket a jelentésben tett megállapításokat figyelembe véve egy központ ellenőrzési stratégia kidolgozására, és arra, hogy ezt valamennyi munkaügyi és munkavédelmi szakigazgatási szerv alkalmazza.

Ennek érdekében egy olyan ellenőrzési protokoll kidolgozását javasolta, amely során az ellenőrzés megkezdésekor az ellenőrök meggyőződnek arról, hogy az adott munkáltató foglalkoztat-e fogyatékossgal élő munkavállalót, és amennyiben igen, akkor a munkavédelmi, munkaügyi ellenőrzés terjedjen ki a fogyatékossgal élők foglalkoztatására vonatkozó speciális munkavédelmi előírások betartásának a vizsgálatára is.

A másik vizsgálatunk a fogyatékossgal élő személyek képzése. Ahogy elmondtam az elején, itt nemcsak a munkaerőpiacra való belépésnek a lehetőségét néztük, hogy van-e lehetőségük olyan tanulmányokat folytatni, hanem azt is, hogy az életút során van-e lehetőségük a fogyatékossgal élő személyeknek módosítani a pályájukat.

Közismert tény, hogy a fogyatékossgal élő személyek társadalmi életben való aktív részvétele elsősorban a foglalkoztatással érhető el, és ezért fontos, hogy minél magasabb iskolai végzettségük és lehetőségük legyen, hiszen tudjuk, hogy minél magasabb iskolai végzettséggel rendelkezik valaki, annál könnyebb bennmaradniuk a munkaerőpiacban.

Sajnos a vizsgálatunk feltárta, hogy 2011-ben mindössze a fogyatékossgal élők 1,8 százaléka vett részt valamilyen képzésben. Én azt gondolom, hogy valamennyien érezzük, hogy ez nagyon elkeserítő szám. Bár azt a tájékoztatást kaptuk az érintett minisztériumoktól, hogy vannak TÁMOP-programok, amelyek erre lehetőséget kapnak, illetve a Türr István Képzőközpont szervez ilyen képzéseket, mégis azt látjuk, hogy ezek nem hozzáférhetőek az érintettek számára.

A civilek tájékoztatása szerint sem kialakult konkrét támogatási rendszer, sem koncepció nincs arra, hogy hogyan lehetne ezt a területet ésszerűen hasznosítani.

Vizsgálatunkban az Emberi Erőforrások Minisztériumától, a Nemzetgazdasági Minisztériumtól, a Nemzeti Munkaügyi Hivatalról, az NRSZH-tól, a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézettől, illetve számos civil szervezettől kértünk, illetve gyakorlati képzést végző szakiskoláktól is kértünk tájékoztatást. Ez alapján alakítottuk ki az álláspontunkat.

Itt elsősorban azt találtuk, hogy – ahogy az előbb mondtam – a definíció között problémák vannak, itt azt láttuk, hogy hatásköri problémák is vannak. Bár az egyes miniszterek, illetve a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló kormányrendelet értelmében az emberi erőforrások minisztere az, akinek a feladata a fogyatékosok és megváltozott munkaképességű személyek esélyegyenlőségének az előmozdítása, illetve a foglalkozási rehabilitáció, mégis a fenti konkrét feladat- és hatáskör-megjelenés ellenére az emberi erőforrások minisztere arról tájékoztatta a biztost, hogy a szakképzés és a felnőttképzés, a foglalkoztatás a nemzetgazdasági miniszter felelősségi körébe tartozik, ezért ő nem rendelkezik információval az érintett témában. Ezek után megkerestük a nemzetgazdasági minisztert és a Nemzeti Munkaügyi Hivatal főigazgatóját, aki szintén azt mondta, hogy a foglalkoztatási rehabilitáció, beleértve a képzést is, az Emberi Erőforrások Minisztériumának a feladatkörébe tartozik.

Tehát azt láttuk, hogy igazából egyetlen tárca és szerv sem érezte magáénak ezt a feladatot, amit nem akarok kommentálni.

A biztos álláspontja szerint a fogyatékosokkal élő személyek képzése az eredményes foglalkoztatásuktól elválaszthatatlan. Ezért az illetékes szakminisztériumoknak kiemelt figyelmet kellene fordítania a hatékony együttműködésre, a folyamatos egyeztetésre. A fentiek alapján és a vizsgálat során azonban a biztos azt tapasztalta, hogy az egyes szakminisztériumok jogszabályi előírásokra hivatkozva egymástól elhatárolódtak, a témával kapcsolatos kompetenciájuknak a hiányát hangsúlyozták. Mindez nemcsak a konkrét feladat- és hatáskörökre való hivatkozásaikból állapítható meg, hanem az együttműködés hiánya magának a fogyatékosügyi program végrehajtását szolgáló konkrét intézkedések hiányából is kiolvasható.

A tárcák közötti együttműködés hiányára vezethető vissza, hogy nem létezik egységes, világos szabályozás és olyan központi irányítású hierarchikus intézményrendszer, amely a fogyatékosokkal élők foglalkoztatását és képzését támogatná.

Az alacsony költségvetéssel rendelkező szakiskolák központi szervezés és irányítás hiányában a feladatellátás során magukra maradtak. Információt más civil szervezetektől, társintézményektől és személyes kapcsolataik révén szereznek. Éppen ennek az összehangolt rendszer hiányának köszönhető az, hogy nincsen olyan képzési jegyzék, amiből a fogyatékosokkal élő személyek tájékozódhatnak. Ezt már korábbi vizsgálataink során is megállapítottuk, nemcsak a fogyatékosokkal élőkre vonatkozóan, hogy sem a felnőttképzés, sem a szakképzések rendszerében nincsen olyan iránymutató felület, ahol az ember konkrétan tájékozódna, hogy hol, milyen képzés indulhat. Ha ez, mondjuk egy diploma előtt álló fiatalnál probléma, mennyivel inkább probléma egy fogyatékosokkal élő személy számára, aki nem kapja meg a kellő információt ahhoz, hogy milyen módon és milyen környezetben vehetné igénybe a képzéseket.

Mindezek alapján az ombudsman azt állapította meg, hogy hiányzik az egységes szabályozás és az összehangoltan működő központi irányítás alatt álló intézményrendszer, amely a fogyatékosokkal élők foglalkoztatását és képzését hatékonyan és transzparens módon támogatná. A jelenleg hatályos jogszabályi környezet éppen ezért nem felel meg teljes mértékben az Európai Unió által kidolgozott Európa 2000 kulcsstratégiában foglaltaknak, és nem felel meg a fogyatékosokkal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményben rögzített önálló életvitel és társadalmi részvétel normáinak sem.

A jelenlegi átláthatatlan és hiányosan kidolgozott, ad hoc jelleggel működő támogatási pályázati rendszer nem segíti elő a fogyatékossgal élő személyek számára a munka világába való bekapcsolódás és aktív részvétel lehetőségét.

Ebből következően sérül a fogyatékossgal élő személyeket megillető emberi méltóságához és a munka szabad megválasztásához való jog, illetve nem érvényesül az alaptörvényben deklarált fogyatékossgal élő személyek védelme és az egyenlő bánásmód követelménye sem. A feltárt joggyakorlat, valamint a jogalkalmazó szervek munkájában tapasztalt bizonytalanság az érintettek vonatkozásában pedig a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményével összefüggésben idéz elő visszásságot. Ezen visszásságok elhárítása érdekében a biztos felkérte a nemzetgazdasági minisztert, hogy az emberi erőforrások miniszterével együttműködve fordítson kiemelt figyelmet a fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatását elősegítő képzésre, és kezdeményezzen határozott intézkedéseket a jelentésben tett megállapítások figyelembe mellett arra vonatkozóan, hogy a fogyatékossgal élő személyek munkaerő-piaci integrációja minél hatékonyabban valósuljon meg, biztosítsa számukra az élethosszig tartó tanulás lehetőségét, valamint felkérte az emberi erőforrások miniszterét, hogy tegyen határozott intézkedéseket annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek számára a mindenkori képzések jegyzéke és a képzési intézmények könnyen hozzáférhetővé váljanak. Ennyit szerettem volna elmondani.

ELNÖK: Köszönjük szépen tanácsadó asszonynak a beszámolót. Én a magam részéről messzemenőig üdvözölni tudom az ombudsman úr aktivitását ezen a területen, és nagyon örülök, hogy hallhattuk most ezen az ülésen is ezeket az információkat, és én nagyon bízom benne, hogy az érintettek a lehető leghamarabb ennek szellemében fognak tudni változásokat a rendszerben létrehozni. Hiszen ez nagyon konstruktív, előremutató vizsgálat volt, ami nagyon sok mindenre rávilágított ezen a területen.

Szeretném megkérdezni a tisztelt jelenlévőket, hogy kívánnak-e hozzászólni az elhangzottakhoz. *(Nincs jelentkező.)* Akkor a méltatáson túlmenően most nem nyitunk vitát ebben a kérdésben, és ezennel ezt a napirendet le is zárjuk.

Egyebek

Megnyitom az egyebek napirendet, amelynek keretében megkaphattuk az Állami Számvevőszéknek az anyagát az ülésen, bár erről előzetes információm nem volt az Állami Számvevőszéktől. Direkt számunkra készítették két anyagot, amelyből én kifejezetten a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása költségvetési támogatási rendszerének és a támogatások hasznosulása ellenőrzéséről szóló részt tartom különösen idevágónak. És arra felkérném Holman Magdolna felügyeleti vezető asszonyt, aki eljött az ülésünkre, hogy esetleg pár szóban foglalja össze az itt leírtakat azzal a megjegyzéssel, hogy ezt mindenki megkapta, és el is tudja vinni, úgyhogy otthon alaposabban át tudja tanulmányozni. Köszönöm.

Holman Magdolna szóbeli tájékoztatója

HOLMAN MAGDOLNA (Állami Számvevőszék): Köszönöm szépen a lehetőséget elnök asszonynak. Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Meghívottak! Az Állami Számvevőszék a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának a költségvetési támogatási rendszerét ellenőrizte, mindegy 202 milliárd forint felhasználását. Az ellenőrzés a 2007 és a 2011-es időszakra terjed ki, tehát a múltira vonatkozik, azonban fontosnak tartottuk, hogy a támogatási rendszerre vonatkozó megállapításainkat a bizottság most megismerje az új támogatási rendelethez kapcsolódóan.

Az ellenőrzésünk célja annak az értékelése volt, hogy a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának elősegítésére kialakított támogatási rendszer biztosította-e a célcsoport foglalkoztatásának növekedését, a társadalmi érték előállítását és az

esélyegyenlőséget, illetve, hogy eredményesen és hatékonyan szolgálta-e a célok megvalósítását. A megállapításainkból csak azokat szeretném kiemelni, ami igazából kapcsolódik az előzőekben elmondottakhoz, tehát a szabályozási rendszer megváltoztatásához már kaptak ezzel kapcsolatban információt.

Az ellenőrzésünk megállapította, hogy a költségvetési támogatásoknak a felhasználásához, sem a jogszabályokban, sem az eljárásrendekben, valamint még a támogatási szerződésekben sem határoztak meg mérhető követelményeket, eredményességi és hatékonysági kritériumokat, mindez nagyon fontos akkor, amikor a támogatásokat nyújtjuk.

A támogatások felhasználásának az ellenőrzése csupán a támogatási szerződésben előírt feltételekre terjed ki. Itt az előzőekben is szó volt a nyilvántartások hiányosságáról. Az Állami Számvevőszék több területen is hiányolta a nyilvántartásokat, így például nem állt rendelkezésre információ a támogatás szempontjából figyelembe vehető célcsoportok nagyságáról és a jellemzőiről.

Megállapítottuk, hogy a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához nyújtott támogatásoknak a területi megoszlása egyenlőséget mutatott, azonban nyilvántartás hiányában az már nem volt megállapítható, hogy a foglalkoztatás arányban állt-e a régiókban foglalkoztatható megváltozott munkaképességű személyeknek a létszámával. Dávid úr elmondta, hogy az új kormányrendeletben a rehabilitálhatóságnál most már meg fogják vizsgálni azt, hogy van-e a környéken munkahely.

Volt még egy, ami a nyilvántartásokhoz kapcsolódik, azzal is foglalkoztunk, hogy a támogatási szerződésekben meghatározták a foglalkoztatottak létszámát, azonban a támogatási rendszer nem tett különbséget a 4-8 órában foglalkoztatottak között, és igazából a szervezeteknél végzett ellenőrzésünk során sem tudtunk megállapítani azt, nyilvántartások hiányában, hogy teljes munkaidőben átszámított létszámra vonatkozóan mennyi a nyolcórás létszám. Tehát az ellenőrzött szervezeteknél erre vonatkozóan nem volt megbízható nyilvántartás.

Megállapítottuk azt összességében, hogy a támogatási rendszer nem biztosította a megváltozott munkaképességű munkavállalók növekvő részvételét a foglalkoztatásban, a munkaerőpiacra történő visszavezetésben, illetve nem járult hozzá a források hatékony és eredményes felhasználásához.

Azt is megállapította az Állami Számvevőszék, hogy a támogatáshoz jutás folyamatában az esélyegyenlőség elve nem érvényesült, ez elsősorban a 2005-2006-ban kiírt pályázatokhoz kapcsolódik, illetve azt is megállapítottuk, hogy a védett szerződéssel rendelkező szervezetek esetében a szerződésnek való megfelelési felülvizsgálatának az elvégzése sem történt meg.

Az akkreditációval kapcsolatban annyit szeretnék elmondani, hogy tartalmazza az anyagunk, bár bértámogatás és költségkompenzációs támogatást csak akkreditált szervezetek kaphattak, a legnagyobb közpénzfelhasználással járó rehabilitációs költségtámogatás igényléséhez azonban nem volt szükség akkreditációs tanúsítványra.

Itt az előző két napirendi pont kapcsán nem volt szó az egész támogatási rendszernek az ellenőrzéséről, és ezt nagyon szeretném itt kihangsúlyozni, hiszen az Állami Számvevőszék azt is vizsgálta, hogy a támogatások felhasználásának milyen volt az ellenőrzési rendszere. Azt tudtuk megállapítani, hogy a rehabilitációs költségtámogatás és a költségkompenzációs támogatás esetében a teljes körű helyszíni ellenőrzés csak 2010-től valósult meg. Az ellenőrzést végző szervezetek a helyszíni ellenőrzések során több esetben állapítottak meg jogosulatlan támogatás-igénybevételt, aminek visszafizetési kötelezettsége keletkezett, azonban ennek a nyilvántartása, ennek a kezelése nem volt jól megoldott. Mindezek következtében az Állami Számvevőszék a rendelkezésünkre bocsátott kimutatások alapján megállapította és kiszámította azt, hogy mintegy 1,9 milliárd jogosulatlan igénybe vett támogatásból eddig csak 30 millió forint visszafizetésére került sor.

Az ellenőrzésünk megállapításai alapján javaslatokat tettünk az emberi erőforrás miniszterének, így a támogatási rendszernek a felülvizsgálatára, átalakítására, új pályázati kiírásokra, erről hallhattak itt az előbb ismertetéseket, illetve önök előtt is ismert, hogy ez hogyan változott meg. Amit mi még ezen túl javasoltunk, az az ellenőrzés szempontrendszerének a bővítése, bár az új kormányrendelet, ami kijött a támogatás felhasználásának az ellenőrzésére, ahhoz képest, hogy korábban erről csak a támogatási szerződésekben volt szó, lényeges és nagyon fontos előírásokat tartalmaz. Illetve javaslatot tettünk még a visszafizetésekre vonatkozóan ezeknek a zárt rendszerben történő kezelésére, és ezeknek a nyomon követésére.

Az Állami Számvevőszék a jelentése, ezek csak a fő megállapításaink, várhatóan jövő hét elején kerül nyilvánosságra, akkor részletesen is megismerhetik az egésznek a tartalmát. Köszönöm szépen, elnök asszony.

ELNÖK: Mi is köszönjük, és akkor ezúton köszönöm minden résztvevőnek, hogy eljött az ülésre, és jelenlétével megtisztelte tanácskozásunkat. Ezt az ülést én most lezárom, és a következő ülésre várhatóan következő év elején fog sor kerülni, ahol is a minisztérium ígéretének megfelelően várhatóan sor fog kerülni egyrészt Fülöp Attila családi és esélyteremtési politikáért felelős helyettes államtitkár úr bemutatkozására, prezentációjára, illetve Pósfay úr fog a komplex felülvizsgálatról tájékoztatni minket. Köszönöm szépen. Vizszontlátásra.

(Az ülés befejezésének időpontja: 9 óra 45 perc)

Dr. Szél Bernadett
az albizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Lajtai Szilvia